

قانون تشکیل شرکت های سهامی زراعی

قانون تشکیل شرکت های سهامی زراعی مصوب ۱۳۴۶،۱۰،۲۷

ماده اول - به منظور فراهم نمودن موجبات افزایش درآمد سرانه کشاورزان و امکانات همه جانبه برای به کار بردن ماشین آلات کشاورزی در امر تولید محصولات کشاورزی و آشنایی زارعین با اصول و شیوه های جدید کشاورزی و حداکثر استفاده از نیروی اضافی انسانی موجود در روستاها در قطب های کشاورزی و صنعتی مملکت و برای جلوگیری از خرد شدن و تقسیم اراضی مزروعی به قطعات غیر اقتصادی و افزایش میزان سطح زیر کشت کشور با استفاده از اراضی بایر و موات و مسلوب المنفعه وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی بر اساس وظایف پیش بینی شده در ماده یک قانون تشکیل این وزارت به تدریج در واحدهای روستایی مناطق مختلف کشور شرکت های سهامی زراعی تشکیل می دهد.

ماده دوم - سهامداران شرکت های سهامی زراعی اشخاص ذیل خواهند بود.

۱- زارعی که در اجرای قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و قوانین تقسیم و فروش خالصات مالک یا مستأجر زمین شده یا بشوند.

۲- برزگران مشمول تعریف بند ۴ ماده یکم قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰،۱۰،۱۹ در مناطقی که امر زراعت در تاریخ تقدیم این قانون به مجلس مستقیماً به وسیله برزگر انجام می شود.

۳- خرده مالکانی که در اجرای مرحله دوم اصلاحات ارضی بند ج از ماده یکم قانون الحاقی به قانون اصلاحات ارضی شق تقسیم را انتخاب نموده اند در صورت تمایل آنها و با موافقت وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی.

۴- کشاورزان و خرده مالکینی که مشمول هیچ یک از مراحل اول و دوم قوانین و مقررات اصلاحات ارضی نبوده و هنگام تصویب قانون اصلاحی قانون اصلاحات ارضی (۴۰،۱۰،۹) شخصاً و مستقیماً به امر زراعت اشتغال داشته اند.

تبصره - در هر یک از واحدهای روستایی سهامداران شرکت های سهامی زراعی حق استفاده مطلق و دائم اراضی را که در اختیار دارند به شرکت واگذار می نمایند و متناسب با ارزش این حق و مقدار و موقعیت زمین مربوط و ارزش عوامل زراعی تعدادی از سهام شرکت را که وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی بر اساس مقررات پیش بینی شده در اساسنامه این قبیل شرکت ها موضوع ماده ۵ این قانون تعیین می نماید دریافت خواهند نمود.

ماده سوم - در مناطقی که شرکت های سهامی زراعی تشکیل می شود وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی می تواند حق استفاده مطلق و دائم از اراضی موات و بایر و مسلوب المنفعه و دایر متعلق به دولت را در اختیار شرکت های سهامی زراعی بگذارد. در این صورت وزارت مذکور به نسبت سهمی که با توجه به تبصره ماده دوم این قانون تعیین می شود در شرکت ذی سهم خواهد بود و عواید حاصله از این سهام را به منظور کمک و تقویت شرکت های سهامی زراعی مربوط اختصاص خواهد داد.

ماده چهارم - هرگاه صاحبان اراضی مکانیزه و سایر شرکت‌ها و واحدهای کشاورزی یک منطقه تقاضای تشکیل شرکت سهامی زراعی نمایند. وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مخیر است بعد از بررسی نسبت به تشکیل شرکت سهامی زراعی در منطقه اقدام و کمک‌های فنی و مالی لازم را در حدود قوانین موضوعه و اساسنامه شرکت‌های سهامی زراعی درباره آنها معمول دارد.

ماده پنجم - شرکت‌های سهامی زراعی طبق اساسنامه‌ای که بر اساس اصول بازرگانی تهیه و به پیشنهاد وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید تشکیل و اداره می‌شوند. این شرکت‌ها پس از ثبت در دفتر مخصوصی که وزارت مذکور ترتیب می‌دهد دارای شخصیت حقوقی خواهند بود کلیه تغییرات و اقدامات مربوط به ثبت شرکت‌های مذکور در این دفتر انجام می‌شود.

ماده ششم - در مناطقی که تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی اعلام می‌شود در صورتی که حداقل پنجاه و یک درصد از اشخاص مذکور در ماده دوم این قانون عضویت شرکت را قبول و بقیه از امضای اوراق و اسناد و دفاتر مربوط به تشکیل شرکت امتناع نمایند وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی به قائم مقامی مستتکفین اقدام لازم را انجام خواهد داد.

ماده هفتم - مدیران شرکت سهامی زراعی در مورد حفظ و نگاهداری و بهره‌برداری از اموال و دارایی شرکت در حکم امین خواهند بود. این اشخاص و هم چنین مأمورین ذیربط هرگاه در امور مربوط به شرکت‌ها مرتکب جرم بشوند تعقیب و به حداکثر مجازاتی که در قوانین مربوط مقرر است محکوم خواهند شد. تعقیب و دادرسی در این قبیل موارد فوری و خارج از نوبت به عمل می‌آید.

ماده هشتم - رسیدگی به اختلافات سهامداران و کارکنان شرکتهای سهامی زراعی با شرکت و مدیران شرکت و یا بالعکس نسبت به امر اشتغال و یا فعالیت‌های کشاورزی در حوزه شرکت با هیأت‌های سه نفری منتخب وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی خواهد بود. تصمیم هیأت‌های مزبور قطعی و به تقاضای ذینفع ژاندارمری مکلف به اجرای آن می‌باشد آیین‌نامه نحوه رسیدگی هیأت‌های فوق از طرف وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده نهم - سهامداران شرکت‌های سهامی زراعی می‌توانند سهام خود را بدون هیچگونه محدودیتی به شرکت یا به سهامدار دیگر همان شرکت منتقل نمایند. در هر دو مورد انتقال منوط به موافقت کتبی هیأت مدیره شرکت سهامی زراعی مربوط و تأیید وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی می‌باشد. به هر حال هدف این خواهد بود که سهام متعلق به هر یک از سهامداران از سهام مربوط به بیست هکتار زمین آبی و یا چهل هکتار زمین دیم تحت کشت کمتر نباشد.

ماده دهم - در صورت فوت هر یک از سهامداران از طرف شرکت نسبت به اداره سهم متوفی اقدام و وارث به نسبت سهم الارث از عواید سهام استفاده خواهند کرد. ضمناً در صورت تقاضای وارث یا وارث شرکت سهامی زراعی می‌تواند طبق اساسنامه خود نسبت به خرید سهام و تأدیه بها اقدام نماید.

ماده یازدهم - شرکت‌های سهامی زراعی که با عضویت گروه‌های مندرج در ماده ۲ این قانون تشکیل می‌شوند تا ده سال از پرداخت هر گونه مالیات و عوارض و حق‌الثبت و هزینه‌ها و وجوهی که طبق قوانین سایر شرکت‌ها متعهد به پرداخت آن هستند معاف می‌باشند.

تبصره - خرده مالکان مذکور در بند ۳ ماده ۲ این قانون که با عضویت در شرکت‌های سهامی زراعی عوایدی را تحصیل نمایند در صورتی که میزان مالکیت هر یک از آنها بیش از حداکثر مقدار زمینی باشد که در اختیار یک خانواده زارع مقیم ده محل وقوع ملک آنها باشد از لحاظ پرداخت مالیات و عوارض مشمول قوانین و مقررات مربوط می‌باشند.

ماده دوازدهم - اقساط بدهی زارعین از بابت بهای اراضی که دولت به آنها منتقل نموده و هم چنین اجاره بهای اراضی مورد اجاره زارعین از طرف شرکت سهامی زراعی پرداخت و به حساب سهامداران منظور خواهد شد.

تبصره - شرکت‌های سهامی زراعی موظف هستند سهم مالکانه مالک یا مالکان را در اراضی و مناطقی که وسیله برزگران عضو شرکت (موضوع بند ۲ ماده ۲ این قانون) زراعت می‌شده است پرداخت و به حساب برزگران صاحب سهم منظور نمایند.

در صورتی که در تعیین میزان سهم مالکین بین برزگران و مالکان توافق نشود وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مکلف است با توجه به عرف محل و بر اساس معدل عایدات خالص سه سال زراعی قبل از تشکیل شرکت سهم مالک یا مالکین را تعیین و جهت پرداخت به شرکت ابلاغ نماید.

ماده سیزدهم - وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی با اعطاء وام و هم چنین کمک‌های مالی و فنی بلاعوض و پرداخت هزینه‌های بنیادی شرکت سهامی زراعی را در اجرای وظایفی که به عهده دارند حمایت می‌نماید. بودجه و اعتبارات لازم برای اجرای این منظور از محل اعتبارات عمرانی و یا جاری دولت تأمین خواهد شد.

تبصره - میزان سود و بهره وام‌های پرداختی به شرکت‌های سهامی زراعی حداکثر معادل میزان سود و بهره وام‌های پرداختی به شرکت‌های تعاونی روستایی خواهد بود.

ماده چهاردهم - در کلیه اقدامات و برنامه‌هایی که وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و بنگاه‌ها و شرکت‌های دولتی در مورد عمران روستایی و برنامه‌های آبادانی و آبیاری و بهبود وضع محصول و خرید فرآورده‌های کشاورزی و امثال آن اجراء می‌نمایند حوزه عمل شرکت‌های سهامی زراعی در حدود امکان حق تقدم خواهند داشت. ماده پانزدهم - به منظور اجرای این قانون و یافتن مناسب‌ترین مقررات و شیوه‌های اجرایی آن وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی موظف است طی دوره پنج‌ساله آزمایش همه‌ساله ارزیابی دقیقی از چگونگی و پیشرفت فعالیت‌های شرکت‌های سهامی زراعی و مسائل و مشکلات آنها وسیله مرکز تحقیقات روستایی که در وزارت مذکور به وجود خواهد آمد به عمل آورده و از نتایج مطالعات مزبور در تهیه طرح‌های عمرانی در دست اجراء هم چنین تنظیم لایحه نهایی قانون شرکت‌های سهامی زراعی استفاده نماید.

ماده شانزدهم - این قانون به صورت آزمایش به مدت پنج سال اجراء خواهد شد هرگاه در این مدت دولت اصلاحاتی را در این مقررات ضرور بداند جهت تصویب به کمیسیون‌های اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مجلسین تقدیم می‌نماید و این اصلاحات پس از تصویب لازم‌الاجراء است. دولت مکلف است در پایان مدت پنج سال لایحه نهایی را جهت تصویب مجلسین تقدیم نماید. مادام که لایحه نهایی به تصویب نرسیده مقررات این قانون و اصلاحاتی که به تصویب کمیسیون‌های اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مجلسین برسد لازم‌الاجراء است.

قانون بالا مشتمل بر شانزده ماده و چهار تبصره که در جلسه روز سه شنبه پنجم دی ماه یک هزار و سیصد و چهل و شش به تصویب مجلس شورای ملی رسیده بود در جلسه روز چهارشنبه بیست و هفتم دی ماه یک هزار و سیصد و چهل و شش شمسی به تصویب مجلس سنا رسید.